

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ

ЯК ВИЖИТИ ПІД «ГРАДОМ»

Система залпового вогню "Град" має репутацію грізної і страшною зброї, яка не залишає шансів на виживання. Однак, як показує досвід, можна залишитися живим і під "Градом". Головне - не впадати в паніку і знати кілька особливостей цієї зброї.

Звичайну випущену міну, можна почути і встигнути відреагувати на неї. Натомість, снаряди з "Граду" летять вдвічі швидше за швидкість звуку, тож, ракети прилітають швидше, ніж долітають до вух звуки їхнього пострілу і польоту.

Однак залп з "Граду" добре видно. Вночі це яскравий спалах на горизонті, вдень - димні сліди випущених ракет. Тому, потрібно організувати чергування спостерігачів, які вчасно попередять про початок обстрілу.

Звичайна дальність стрільби - від 5 до 20 км. Тож, після сигналу від спостерігача є всього декілька секунд, щоб сховатися. Людям, які знаходяться в зоні можливого обстрілу "Градами", дуже важливо виробити специфічну звичку: постійно тримати у полі зору оточуючі предмети, які можна використовувати, як укриття.

Ракета "Граду" в рази потужніша за мінометні міни. Важкий снаряд на надзвуковій швидкості + 6 кг вибухівки легко пробивають стіни будинків і ламають міжповерхові перекриття. **Тому, в середині будівлі краще ховатися в підвалі або на підлозі першого поверху.** Вибирайте місце в кутку між несучими стінами (там менше шансів потрапити під завали, якщо впаде стеля) і недалеко від вікна чи дверей (щоб легше було залишити будівлю в разі потрапляння ракети).

Осколково-фугасний снаряд "Граду" має контактний детонатор, який спрацьовує при ударі. Як і у випадку з мінометом, осколки після вибуху летять вгору і в сторони. **Тому, від осколків досить надійно захищають окопи, щілини, воронки, бліндажі.** Якщо обстріл застав вас на відкритій місцевості - лягайте на землю і притискайтеся до неї якомога щільніше. **Вище 30 см над землею все буде всіяне уламками.**

На кожній пусковій установці "Град" - 40 снарядів, які можуть бути випущені всього за 20 секунд. Але часто дають залп приблизно з 10-30 снарядів, після чого уточнюють результати стрільби і коректують вогонь чи змінюють позицію. Можливий і масований обстріл: в артдивізіоні 18 бойових машин, які використовують і разом, і малими групами, і поодиноці. Тому, не поспішайте виходити з укриття, зачекайте хоча б 10 хвилин після закінчення обстрілу.

Основні правила виживання при обстрілі з «Граду»:

- **Організуйте постійне спостереження.**
- **Постійно тримайте в полі зору будівлі, споруди, предмети, які можна швидко використати як укриття. З часом це увійде в звичку.**
- **Окопи, воронки, щілини надійно захищають від осколків. Якщо обстріл застав вас на відкритій місцевості - лягайте на землю.**
- **У будівлі краще ховатися в підвалі або на першому поверсі - в кутку, недалеко від вікна чи дверей.**
- **Після закінчення залпу не поспішайте виходити з укриття. Зачекайте хвилин 10 - цілком імовірно, що обстріл продовжиться.**

**Навчально – методичний центр цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності Хмельницької області**